

s'acosten a terra arrossegant-la, per copsar d'una vedada tot el peix que hi hagi' (Sant Pol de Mar, 1928).

DERIV.: ⁺*Cenyida* f. és justament això: altres cops, en efecte, els vaig sentir *fer una cenyida*. *Cenyidor* [DT_{o.}, 1640; Belv.; Careta; *cinyadero*, 1529?, *AlcM*]; *cenyidura* [DT_{o.}, 1660]; *cenyiment* [Lacav. 1695]. *Cinyell* [1346, DAg.: «recebre cavalleria o *cinyell* militar»; «set *sinyells* de Pisa ab botons de lató», 1363, i altres quatre del mateix any, «*senyell* de cintar», 1400, Alart, *InuLC*; ex. de Turmeda en Careta, *Barbrismes*; un ex. de *cenyll* mall. S. XIV, i dos de *cenyll* en doc. de 1392 i en el *Tirant* de Galba, *AlcM*], interessant representant únic del ll. vg. CINGILLUM, mot de formació llatina arcaica, només documentat en Varró («*frauengürtel*»), en Petroni i en glosses, però conservat pel romànic només en català i algun rar parlar d'Itàlia: en les glosses llatines, en canvi, és freqüent,¹ mentre que a Itàlia només es troba en campidanès *cingeddu* (molt suspecte de ser un calc del català, car altrament hi hauria hagut d'haver *-iddu* segons la fonètica sarda), i en algun parlar sicilià i lombard (REW, 1925); ni M-Lübke ni els dialectòlegs italians no es van adonar que el mot havia sobreviscut en una llengua literària romànica —car és ací on s'assenyala aquesta etimologia per primera vegada—, cosa explicable potser, pel fet que el mot no ha deixat cap rastre en llengua d'oc (antiga ni moderna) ni en castellà-portuguès.²

Descenyir [S. XIII, *VidesR*]: «un monge --- se meravellà de la sua sentura, de la qual era *sint*, car se'n trobà *desint*», f° 89r2 (traduint *insoluto*); «*descenyir*: discingo», OPou (*ThPu.*, 308).

El participi fou durant segles *cint*, de tipus fort, i amb caràcter plenament funcional encara en les *VidesR*, com veiem en el passatge citat i en «ab lo seu anel m'à sutz-arrada la mia dextra; e-l meu col à *sint* ab peres precioxes; e à-m vestida ab sisclaton ---» (45r2); ha estat també documentat en Jaume I, Muntaner i el mall. Reixac, i encara no havia caducat del tot a la fi de l'Edat Mitjana: «munda de l'offensa — en edat perfeta / dejú fidelíssim — a ab pensa bona, / e *sint* ab la zona / d'intenció recta — prespicax i neta / --- / en la cena entra — qui de mals libera», en el mall. Fc. Prats, a. 1487 (JqMBover, *BiEscrBal.* II, 161.61.3). *Cint* (amb els derivats *cinta*, *cintó*, etc.)⁴⁵ s'ha conservat després, amb considerable descabdellament, amb caràcter substantiu (veg. infra); però més enllà de les Alberes perdurà inclús amb derivació verbal, *cintar* 'cenyir' que Alart, l. c., documenta ja en l'a. 1400 «*senyell* de *cintar*»; «vos han *cintat*, Nostre Senyor, / la tovallola ont és brodada / una gran rosa envellutada, / i agoniseu en la foscort», JSebPons (*Canta-Perdiu*, 160); «amb vint borrassos el 'guessen pas pogut *cintar*», Grandó (*MiscFabra*, 125).

Substantiu. *Cint* m. «in termine --- Lordensis --- dono vobis --- ipso solà de Pin, cum ipsa tosa et cum ipso *cint* pla per vestra devesa». doc. de 1113 (Bast.-Bass., 500), amb el nom de lloc *El Cint* (un poc més a l'E.), documentat des de 839 en la forma ilatinitzada *illo Cincto* (Acte de la Seu);³ el sentit, com mos-

tren els llocs, és 'cingle' 'mola cenyida de cingle'. N'hi degué haver un duplicat mossàrab en terra valenciana amb el mateix sentit, potser en forma *çinto*, però avui *cinto* (que es degué catalanitzar parcialment) repetit i encara apellatiu a la vall dels Alcalans: a Torís m'ho definiren «una serra i un monte tallat», a Carlet m'ensenyaren de lluny el *cinto dels Còrbs*, i a Catadau «aquells *sintos* blancs» i el «*sinto* de Carxata» (1962).

En sentit indumentari *cint* ant. 'cinyell', Ss. XIV-XV (5 cites en *AlcM* des de Pere III; de 1503, etc. en Careta), i MilàF provà encara de ressuscitar-ho: «adins veig al bon comte, vestit de fèr, / de les espatlles ample, del *cint* estret: / bella n'és la mirada, son riure bell» (*Pros Bernat*, 349); es mantingué un poc més viu en castellà i portuguès (on no es documenta, però, sinó des de 1490 allí, i 1416 ací), i apareix ja en el galleg del S. XIII («hūa baesta --- con seu *cinto* e con coldre», *Cantigas*, RFgn., 1962, 40), i encara ho és a l'Alt Aragó (*el cinto* 'la faixa' a Biel-sa, 1965).

En català l'escapçament vocàlic del masculí afavorí l'ús dels seus succedanis: el diminutiu *cintó* [1585, dicc. Aguiló, *cintonet*, 1566, *AlcM*], il·lustrat graciosament pel romanç «em mireu la cabellera / o el *cintó* del davantal? / —No em miro la cabellera / ni el *cintó* del davantal, / que 'm miro aquestes pometes / que teniu aquí davant!»⁴ «a l'ingrat Rotlan, que tant hi havia jugat quan em festejava, vull que li donin el *cintó* del meu davantal de pampolina, perquè si un dia sent la recança del nostre amor, li serveixi de dolça memòria» diu l'Amèlia de Coromines (*L'Amor Traïdor*, O. C., 619a), que també va usar-lo en *L'Avi dels Mussols* (x, p. 187), aplicant-lo al del penitent que porta la Majestat a la processó de Corpus; la gent de mar ho han dit, endemés, d'una peça de defensa de la barca, al peu de l'orla, per parar el cop quan atraca o quan s'arramba amb una altra (*L'Escala*, 1937).

Mentre que el femení *cinta* és una «taula» o fusta sortida, també prop de l'orla de l'embarcació, sota dels embons, que enronda per fora tota la barca (St. Pol, 1930), la primera (començant per dalt) de les del forro exterior (*L'Escala*, 1937). En el femení apareix de primer amb el sentit de cingul o cinyell, sobretot de dona (també eclesiàstic en un doc. pal·larès de 1095, Miret, *BABL* VI, 120; «una *cinta* d'aur», *VidesR*, 203v2): «*unam* *feminam* --- *debut* *venire* *discalcia* et in sua *cinta* *unam* *chonollam* *debut* *aportare*», doc. de c. 1050 (Miret, *Organyà*, 44, p. 430); «argenters --- qui tenien en lurs obradors --- joyes, ço és a saber: anells, bosses, cintes, pedres precioses», Lull (*Blang.* II, 193.10); StVicentF (*Serm.* II, 38.27, veg. cita en *desmemoriar*, *MEMBRAR*). També s'ha dit de cinyell d'home d'armes o caçador: «*cinta* de cuyro: *cingulum* *coriaceum*», OPou (darrere *casaca*, entre les «robes de vestir»), «*cinta* *teixida*», «*cinta* de anar a caça: *cingulum* *venatorium*», id. (*ThPu.*, 308), «una *sinta* de spada guarnida d'argent --- con un filo d'oro por mēo», invent. arag. de 1374 (*BRAE* II, 345), i àdhuc designà la llanta de la roda d'un vehicle (*llan-*